

Tetyana Szewczenko
(*Odessa, Ukraine*)

ОДЕСЬКА ТЕМА В ТВОРЧОСТІ МИХАЙЛА СВІТЛИЦІ

Загальновідомо, що місто Одеса з моменту заснування була особливим об'єктом поетичного, прозового і публіцистичного оспівування. Варто пригадати «освідчення в коханні» рідному місту Е. Багрицького, К. Паустовського, Ю. Олеші, В. Катаєва, М. Жванецького... Серед розмаїття публіцистичних «відкриттів» нашого міста останнього часу помітно виділяється публіцистичний доробок Михайла Світлиці – збірка «Одеські есеї». Твори, споріднені тематично, автор об'єднав у окрему книгу, назвавши її просто й лаконічно – «Одеські есеї», яка і постане об'єктом дослідження в даній статті. Михайло Леонідович Світлиця народився у 1932 році в Одесі. За спеціальністю — інженер-будівельник. З 1973 року — в еміграції, зараз проживає в місті Торонто (Канада). Є одним із працівників газети «Наша Канада». Професійно став займатися есеїстикою тільки за кордоном.

Еміграція, безумовно, – важкий і складний період у біографії автора. Життєвий шлях публіциста дав йому багато матеріалу, вартого оприлюднення, який пізніше був відображений в есе та нарисах. Збірка «Одеські есеї» — це лише невеличка частина його спогадів, асоціацій, вражень, навіяних у тім числі і життям закордоном. Нариси були задумані давно (приблизно у 50-60-тих роках), але матеріалізувалися вони лише після 1993 року. Одеське видавництво «Оптимум», яке видало ці есе, назвало твори Світлиці «ностальгійними нарисами одессита», а сам автор – «згадуваннями з прекрасного далека». Про популярність книги, виданої російською мовою, свідчить третє перевидання книги, здійснене 2002 р. Автор передмови Євген Кучер, також колишній емігрант, – теперішній мешканець Торонто, високо оцінив збірку, назвавши її «одним з небагатьох пам'яток старої Одеси, поруч з Дюком і Дерібасівською»¹. Сам же публіцист стверджує, що ця книга – своєрідний його обов'язок перед людством, данина минулому, без якого не було би ані теперішнього і не може бути майбутнього:

---

¹ Е. Кучер, Светлая личность, Одесские эссе. Очерки, Одеса, 2002, с. 6.

«Это в то же время лишь робкие усилия задержать в памяти мир уходящий и прошедшую жизнь»².

Зрозуміло, що центральним образом у публіцистичних творах постає Одеса: і колишня, «радянська», яку так добре знав автор, і нова, сучасна, яка тепер постає з розповідей знайомих та з власних вражень від відвідувань міста, але вже в якості канадського туриста. Євген Кучер з цього приводу зазначив:

«Він [Світлиця] пише з характерним, по-одеськи м'яким і сумним гумором, з відвертою любов'ю до рідного міста, зі співчуттям до його нинішніх мешканців, зі здивуванням на адресу його сучасних міськначальників, а в цілому – з болем і сумом в серці. Михайло розуміє, що „Та Одеса” зникає, вже майже пішла. Старий одесит, він розуміє це розумом, але не може прийняти душею й серцем»³.

Таким чином, «Одеські есеї» – книга спогадів, сповнена неповторних образів, які дозволяють легко уявити собі, що собою являла тогочасна «увядающая красавица» (так її назвав сам автор). Також у ній надруковано есеї та нариси про нову Одесу, це своєрідний погляд на сучасне місто з-за кордону.

Збірка чітко поділена на два розділи. Композиційна стрункість книги вказує на авторську продуманість розташування матеріалів, а також існування певної «концепції», принципів об'єднання матеріалів, що є безумовним знаком якості даної збірки. Перший розділ «Наша красуня», що містить 20 творів, в основному присвячено опису тих місць Одеси, які вже стали частиною її неповторного обличчя – Привозу і Толкучки, Міського саду і Дерибасівської. Однак у цій частині, в основному, Одеса постає з теплих спогадів автора, і це пояснюється частково тим, що пише автор у тім числі і про своє дитинство і молодість. Другий розділ – «Одессада» – об'єднує ще 17 есе, і переважно створює образ Одеси, котра суттєво змінилася через низку обставин, про що свідчить навіть назва розділу, утворена за аналогією до слова «Атлантида». Збірка містить також Додатки, які названо «Деякими перетинами», де автор розповідає про зустрічі з відомими людьми, серед яких Ілля Еренбург, Володимир Висоцький, Булат Окуджава, Сергій Довлатов, Єфраїм Севела, Павло Леонідов тощо. Однак загальний розподіл на розділи – умовний, оскільки від першого есею до останнього постає змінний, різновекторний образ Одеси, вартий читацької уваги.

У сучасній українській літературі і публіцистиці образ міста не просто домінує в творах, передає все розмаїття відтінків духовного

² М. Светлиця, Одесские эссе. Очерки, Одесса, 2002, с. 4.

³ Е. Кучер, Светлая личность, Одесские эссе. Очерки, Одеса, 2002, с. 6.

і національного світу людини сучасності, його внутрішні потенції, можливості і бажання, зумовлені життям, а є засобом організації простору, уособленням зв'язки й влади, краси й потвори, щастя й неволі тощо. Посуті, оволодіти містом – це оволодіти моделлю світу, пізнати один з його виявів у певний момент життя. Місто теж може бути «своїм» чи «чужим», «замкненим» і «відкритим», далеким / близьким, старим / новим, великим / малим, як і інші просторові реалії, але в його зображенні має бути витримана особливість: воно має бути конкретизоване, виписане до найбільших дрібниць; його окремі деталі-характеристики постануть не тільки в тканині публіцистичного тексту, а часто окремими штрихами почнуть пульсувати у міркуваннях героїв, що є реальними постатями сучасності, і саме через їх рецепцію і сприйматиметься місто читачами. Урбаністичний простір стає тим середовищем, яке здатне впливати на людину і формувати її свідомість. Культурна традиція закріпила за містом статус певного універсуму, здатного вмістити не тільки локальний простір і час, а й основоположні засади людського буття у філософському просторі і часі⁴.

Саме таким універсумом (від лат. «всеосяжний, всеохоплюючий, різнобічний, такий, що виконує різні функції») постає топос Одеси в есеях Михайла Світлиці. Від першого есе, датованого 1995 роком, до останнього, біля якого стоїть дата – листопад 2001 р. – перед нами постає динамічний, змінний образ Південної Пальміри, овіяний міфами і легендами, деякі з яких вже стали частиною історії Одеси, а деякі автор видумує сам, оскільки пише тексти не в Одесі, а в далекій Канаді. Більшість з «одеських» есеїв є такими, що створюють образ міста через ретроспективний погляд на минуле: це художньо-публіцистичне опрацьований матеріал, в якому чітко заявляє про себе авторська позиція. Сам автор при цьому то перебуває ніби на периферії сюжету, то наближається до його переднього рубежу, то віддаляється в глибину, але не часто є головним героєм. Найулюбленішими формами оповіді Світлиці-есеїста виступають розповідь і міркування, а першочерговими елементами образу Одеси, які використав автор, є наступні: образ-персонаж, образ-картина, образ автора, словесний вираз (образний вираз), образ-художня деталь тощо. Зупинимося на їх характеристиці детальніше.

Створюючи образ Одеси, як її часто-густо автор традиційно називає то чорноморською перлиною, то південною красунею, то нетрадиційно «внутрішньо-нескореною» чи «своєю» територією, Михайло Світлиця, безперечно, не може обійтися без описів тих чи інших прикметних куточків урбаністичної культури, котрі стали частиною іміджу Одеси. Тож на сторінках збірки «Одеські есеї» можна зустріти і словесні картини, створені за допомогою як образного, так і безобразного слова, але не

⁴ М. Бахтин, Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет, М., 1975, с. 235.

зведені до простого опису Привозу, Грецької площі, Приморського бульвару, Міського саду, Аркади, Чумки, Молдаванки, Пересипу... Один з есеїв, який по-суті є подорожнім нарисом, так і називається «Про деякі пам'ятні місця». Наведемо приклад опису вулиці Дерibasівської з тексту «Міф і реальність»:

«Если подумать и взвесить, то это – обыкновенная, ничем не примечательная и малопривлекательная, короткая, всего лишь из четырех кварталов улица. Может быть, именно эта ее обыденность, отсутствие грандиозности застройки и протяженности, а также зелень Городского сада, создали ее неповторимый шарм и прелесть. Улица наполнялась запахом цветочных магазинов и лотков, цветущих деревьев и удивительно пестрой, фланирующей по ней взад-вперед, толпой. А редкие зеваки или, как говорят у нас на севере, «отмороженные» (а вернее – замороженные) люди уже вряд ли могли добавить что-либо импозантности первых этажей ее зданий, магазинам, витринам, кафе и Городскому саду с бронзовыми львами. В 60-х годах ветеранов улицы – белые акации – сменили на боевом посту не менее душистые скромные липы, которые уже и придали ей оттенок *липовости*, брэнного сегодняшнего существования на острие всеобщей трагедии, фарса и разгула. Дерibasовская ныне напоминает обычную главную улицу поселка городского типа или райцентра»⁵.

Як можна судити з наведеного уривку, публіцист не обмежується сухою констатацією того, які об'єкти розташовані на головній вулиці міста. Він акцентує увагу на деталях, які є знаковими з точки зору ключової проблеми збірки – значною втратою Одесою своєї «прелести». Гостре публіцистичне око помітило і заморожених радянською пропагандою мешканців, і липи, котрі наче спеціально замінили традиційні для Одеси акації. Публіцист вдається до порівняння центральної вулиці великого південного міста зі звичайною вулицею районного центру. Природа цього прийому наступна: це не підпорядкування одного предмета іншому, а зіштовхування двох самостійних предметів, у результаті чого народжується новий самостійний смисл – Одеса суттєво змінила свої позиції «причорноморської столиці». Звичайно, це лише погляд автора. Але за законами публіцистичного мислення така думка цілком має право на існування.

Подібні ж картини, в яких зустрічаються як безпосередні описи, так і такі, що у конкретно-чуттєвій формі передають не тільки зовнішні властивості явищ, а й їх сутність, зустрічаються і в інших есеях збірки. Ось як передає автор враження від міста після тривалої розлуки:

⁵ М. Светлица, Одесские эссе. Очерки, Одесса, 2002, с. 81-82.

«Нас встретила по-прежнему величественная парадная Потемкинская лестница и бронзовый „Дюк” – пуп города, который по-прежнему тепло приветствует всех гостей. Справа наше достояние – юбилар А.С. Пушкин и одесская старая биржа (ныне городская Дума), а слева – Воронцовский дворец с колоннадой (с буквами из кириллицы), внизу – море (уже с другими волнами)... Вообще-то город еще как-то сохраняется и продолжает источать определенный шарм, особенно это видно после длительного отсутствия – он старается кокетничать, даже увядая, и своими царственными обнаженными платанами смело шагнул с Пушкинской... Однако в целом город остается таким же обшарпанным, неухоженным, запущенным, потускневшим – несчастным детдомовским ребенком»⁶.

Улюбленими прийомами автора під час опису тієї чи іншої картини є контраст і протиставлення. Автор постійно акцентує увагу на певному топісі „тоді” і „тепер”, часто малюючи один і той же краєвид ніби в різних часових вимірах. В основі цієї контрастної образності – антитетичний принцип світосприйняття. І хоча антоніми, які застосовує автор, переважно є контекстуальними, вони подекуди набувають концептуального оформлення, зорієнтованого на відмінність, що часто переростає і в опозицію можливого і дійсного, минулого і сучасного, бажаного і реально існуючого, високого і низького. Часто контрастність в образах-картинах створюється за допомогою зорового і слухового сприйняття, а подекуди і за допомогою цілої гами почуттів. Завдяки такій образності публіцистові вдається вийти за свої реальні (фізичні, соціальні, історичні, просторово-часові) рамки, досягнувши експресивності зображеного. Поширення одного відчуття (найтефективніше – за віддаленою ознакою) на інше складає ту ланцюгову реакцію, завдяки якій створюється повнокровний стереоскопічний образ, що є згустком експресії і провідником авторських знахідок у баченні й осмисленні світу й себе. Це є свідченням таланту автора бачити і відтворювати зовнішній і внутрішній світ людини в неподільній єдності об'єктивного і суб'єктивного, що складає універсальну грань публіцистичного мислення Михайла Світлиці.

Безперечно, автор не обмежується виключно описами одеських краєвидів. Важливими дієвими особами есеїв виступають люди. Сам публіцист констатує в есе «Одеська рапсодія», що «Одесса – это, в первую очередь, ее солнечные люди»⁷. У 37 творах, уміщених у збірку, створено цілу галерею різних постатей, які, на думку автора, вписали свої імена в історію Одеси. І хоча деякі з героїв публіцистичних творів не відомі широкому читацькому загалу, автору вдається довести певну унікальність

⁶ М. Светлиця, Одесские эссе. Очерки, Одесса, 2002, с. 243.

⁷ М. Светлиця, Одесские эссе. Очерки, Одесса, 2002, с. 46.

персонажа, використавши різного роду аргументацію – від документальних свідчень до власних спостережень за дійсністю.

На сторінках збірки зустрічається понад 300 прізвиськ особистостей різних епох. Звичайно, не всіх їх можна назвати персонажами есею в буквальному розумінні цього слова, оскільки автор інколи просто цитує відомого одеського письменника чи гострослова, наприклад, В. Інбер, В. Висоцького, М. Жванецького, невідому читацькому загалу, але близьку авторові людину Регіну Гольдіну... Подекуди автор просто називає ту чи іншу постать, дає їй елементарну характеристику, але ця Людина, згідно авторської концепції, все одно причетна до історії Одеси, наприклад, Г. Юнгвальд-Хількевич, який на Одеській кіностудії зняв не один фільм. Однак дослідницької уваги варті насамперед образи-персонажі, які створив автор. У процесі їх створення у публіциста немає можливості і необхідності всебічної передачі характеру людини. Як відомо, у публіцистиці «майже кожен персонаж якоюсь мірою тип, тип суспільної поведінки чи навіть соціальний тип»⁸. У збірці «Одеські есеї» автор у більшості випадків створює типи справжнього, великого і вічного одеситів. Так, *справжнім* типовим одеситом, на думку есеїста, був старший викладач кафедри математики одеського будівельного інституту Темцунник. Складники «справжності» і «типовості» наступні: міцне одеське коріння, особлива одеська говірка, проста зовнішність. Однак власне зовнішніми характеристиками типового одесита автор не обмежується, тепло і доброзичливо розповідаючи історію про те, як Темцуннику, досвідченому викладачеві, що все життя вів практичні заняття, одного разу довелося читати лекції. Після курсу лекцій вдячні студенти подарували йому квіти, однак викладач від них відмовився, сказавши наступне:

«Спасибо, но я не могу принять эти цветы, так как очень плохо читал вам лекции... Меня вызывали в партком и прямо сказали, что мои лекции идеологически не выдержаны, сумбурны и недостаточно культурны... И говорю я просто, по-одесски. А вы другого мнения?»⁹.

Викладач Темцунник – це тип одесита, який до інших завжди мав «солнечное и веротерпимое отношение», не дивлячись на вічні пошуки «козлов отпущения». В інших текстах до цих характеристик додаються й наступні: нескромність і мовчазність, гострий розум, наявність почуття гумору, вміння берегти традиції міста тощо.

На основні образу справжнього одесита автор створює й наступний образ-тип – *видатного* одесита. Цей тип будується на попередніх

---

⁸ Там же, с. 240.

⁹ Там же, с. 60.

характеристиках, але до них додаються ще дві важливі якості: по-перше, велика справа, зроблена в ім'я міста та його мешканців, за яку одесити вдячні до сьогоднішнього дня, іншими словами, присутність в історії Одеси, і, по-друге, самовіддана й безмежна любов до рідного простору. До таких автор зараховує В. Жаботинського, який чимало зробив для створення КВВ – клубу веселих і винахідливих:

«Уже упоминавшийся в других эссе великий одессит В. Жаботинский писал, что он влюблялся и в другие места, например, «в Рим когда-то был влюблен, и долго, но это прошло. Одесса другое дело, не прошли и не пройдем». Ибо Одесса – удачное и редкое сочетание и ласкового прохладного моря, и жгучего солнца, и веселых трезвых одесситов, и прекрасной архитектуры...»¹⁰

До таких же великих одеситів зараховуються І. Ільф та В. Петров, Е. Багрицький, граф В.С. Воронцов, Я. Блюмкін, М. Жванецький, Ю. Олеша, Л. Утьосов, І. Бабель та багато-багато інших відомих постатей минулого й сучасності.

Авторові вдається створити і образ-тип *вічного* одесита. На нашу думку, це є найбільшою публіцистичною знахідкою автора. У передмові Євген Кучер наводить слова самого автора у такому контексті: «В самом начале нашего знакомства я допустил бестактность: узнав, что Миша из Одессы, я как-то вернул в разговоре: «Ну, Вы же бывший одессит». На что Михаил веско заметил: «Запомни, Женя, бывших одесситов не бывает»¹¹.

Автор чимало пише про людей, які виїхали з Одеси за кордон через різні обставини, однак у душі залишилися справжніми одеситами (їх автор подекуди називає «укоренившимися» чи «потомственными»). При цьому можна взагалі не мати одеського коріння, «нужно только иметь одесские чувствительную душу, веселый и легкий характер и постоянное чувство юмора и самоиронии»¹². Світлиця багато пише про тих, хто живе за кордоном, але стежить за новинами з Одеси. При цьому мова йде не про видатних і титулованих, а про звичайних людей, відданих Одесі, їх названо «одеськими могіканами» ХХІ століття. Цей епітет підкреслює характерну рису, визначальну якість цих осіб. Прикметник «одеський», потрапивши у нове семантичне поле – «могіканин», збагачує це поле новим емоційним і смисловим нюансом – людина, яких вже залишилося вельми небагато.

Таким чином, найуживанішими прийомами створення публіцистичного типу в збірці М. Світлиці «Одеські есе» є своєрідне

¹⁰ М. Светлица, Одесские эссе. Очерки, Одесса, 2002, с. 75.

¹¹ Там же, с. 5.

¹² Там же, с. 252.

перетворення думки в живу постать; лаконічність і економність художніх прийомів – автор наносить лише окремі штрихи, виділяючи суттєве, характерне, властиве багатьом людям певного типу; опис дій, вчинків героїв та характеристика їх з уст інших осіб.

Посутнє місце у текстах відведене і словесним виразам як важливому засобу пізнання явищ, народження і збагачення нової думки, її яскравого і дохідливого виразу. Найбільше таких виразів адресовано, звичайно, Одесі як певному універсуму, і щоразу нове значення вказує на відмінні відтінки в характеристиці буття цього урбаністичного простору. За частотністю використання цих образів першорядне місце відведене тим словесним виразам, де використовується слово «Одеса» в найнесподіваніших варіантах. Напрочуд своєрідними є авторські неологізми, утворені від цього слова на кшталт «одесситство», «одесскость» та додаткові – нетрадиційні для основного значення відтінки, якими вдало оперує есеїст.

Серед не менш важливих прийомів образності Світлиці-есеїста, є, з одного боку, гумористично-іронічне начало, а з другого, – апеляція до думок авторитетних для автора осіб (його може успішно замінити уривок з популярної одеської пісні чи анекдот). Автору властиве тонке і вишукане іронічне сприйняття всього, що згадується чи зустрічається на шляху подорожі, яку він описує. Він любить іронізувати над собою, над героями своїх есе, над ситуаціями і подіями, які змальовує. В текстах часто-густо можна зустріти насмішку, замасковану зовнішньою благопристойністю: наприклад,

«Нам говорили, что главное – это внимание! Переиначивали: главное – «внимание», хотя понимали, что все-таки основа – это вкладывание: что-то внимаешь, если что-то сначала вкладываешь»¹³.

Аналіз творів збірки «Одеські есе» засвідчив, що в текстах Світлиці зустрічаються такі форми вираження іронії, як іронія-заперечення та епічна іронія тощо. Часто на цій ниві виникають цікаві і несподівані образи, що наповнюють авторські есеї, як, наприклад, «вырванные годы» чи «философия Привоза». Інколи ця іронія далека від посмішки, як-от в образній картині Грецької площі, де акцент зроблено, скажімо, не на архітектурних принадах, а на оновленні майдану на початку ХХІ століття, які, на думку автора, зіпсували колишній шарм центру міста. Завдяки влучно підібраним словам для опису особливої атмосфери можна чітко уявити простір, який описує публіцист. Але найчастіше автор виступає оптимістом, і його іронія спрямована на критику всього нерухомого і закостенілого, зокрема, на боротьбу зі стереотипами; його іронію можна

¹³ М. Светлица, Одесские эссе. Очерки, Одесса, 2002, с.179.

назвати «епічною», яка є «об'єктивною суб'єктивністю», зразки якої можна зустріти, зокрема, в прозі і публіцистиці Томаса Манна. Тому зрозумілим стає підгрунття наступної, скажімо, образної картини:

«Одесса скорее напоминает большую съёмочную площадку, чем реальный город... И кажется, что вот-вот (...) начнутся съёмки... Это для твердой поступи его [О. Довженко] коня уже спешно выравниваются ухабы, надолбы и ямы всех проезжих частей одесских улиц, а для фильма (не многосерийного – бесконечного) «Жажда: вода – вода» тщательно реставрируются зацементированные бассейны для собирания дождевой воды; они всегда могут пригодиться не только для кино»¹⁴.

Отже, у збірці «Одеські есе» місто Одеса постає своєрідним універсумом, топосом-середовищем, яке здатне впливати на людину і формувати її свідомість. Збірка чітко поділена на два розділи. Композиційна стрункість книги вказує на авторську продуманість розташування матеріалів, а також існування певної «концепції», принципів об'єднання текстів, що є безумовним знаком якості даної збірки. Образ міста створено і в художній, і в публіцистичній манері: твори Світлиці однаковою мірою є як документальними, так і художніми. Публіцист у своїх текстах міркує вголос, і своїми роздумами спонукає до самостійного мислення своїх реципієнтів. І це не просто побажання, добрі наміри автора - це є наслідком породження цілей, які поставив перед собою автор - створити власний образ Одеси з часової і просторової відстані, розкрити особливе ставлення до міста, яке для автора назавжди залишиться «своїм».

Бібліографія

- Бахтин М., *Впросы литературы и эстетики: Исследования разных лет*, М., 1975, с. 235.
- Жиленко І., *Ното feriens. Спогади*, Смолоскип, Київ 2011, с. 52.
- Зінкевич О., *Молода поезія в Україні. Поети-«шестидесятники»*, «Смолоскип», 1962.
- Кучер Е., *Светлая личность*, Одесские эссе. Очерки, Одеса, 2002.
- Светлица М., *Одесские эссе*. Очерки, Одесса, 2002.
- Тарнашинська Л., *Сюжет доби: дискурс шістдесятництва в українській літературі ХХ століття*. Київ 2013.

¹⁴ Там же, с. 78-79.

Tatyana Shevchenko

ODESSA'S STORY IN THE CREATIVITY OF MYHAILO SVITLYTSIA

Summary

In the article it is told about the book of essays by M. Svitliza *Odessa's essays*. Its genre peculiarities are analysed. The author depicts the figures of new and old Odessa, studies their differences by contrast principle the way M. Svitliza sees them. Such types of Odessa people as real, outstanding and infinite are shown.

By creating an image of Odessa, the author often calls it either 'The Pearl of Black Sea', or the southern beauty, or untypically freewheeling, or 'his' territory. The analysis of collection „Odessa's essays” has shown that the texts of Svitliza are full of such forms of irony, as irony-denial and epic irony. Often on the base of this appear interesting and unexpected images, which fill up the author's essays, as, for example, „torn out years” or „philosophy of Privoz”. Sometimes this irony is far from humour, as in the depiction of Greek Square, where the accent is made not on the architectural features, but on the renewal of the square in the XXI century, which according to the author, spoils the charm of the city centre. Thanks to the accurately picked words for the description of special atmosphere, it is easier to imagine the space, the publicist is describing. However, in most of the cases the author is an optimist, and his irony is oriented on the critics of everything immovable, for example, on the struggle with the stereotypes; his irony can be called 'epic' that is 'an objective subjectivity'.

In the collection *Odessa's essays* the city Odessa is shown to be a peculiar universum, topos-environment that is able to influence person and form their consciousness. The collection is straightly divided into two parts. Compositional slimness of the book shows the author's reasoning of placing the elements, the existence of 'conception', the principles of uniting the texts, which is a definite sign of the collection's quality. The image of the city is created both in fictional and publicistic manner. The works of Svitliza are also both documental and fictional. The publicist in his essays contemplates and makes the reader think the same way. And this is not only the wish, good intentions of the author – this is the result of goals, set by the author – to create his own image of Odessa in time and place distance, to show the unique attitude to the city that will always remain for the author 'his' city.

Key words: biography, essays, journalism, image, topos.

Ключові слова: біографізм, есей, публіцистика, образ, топос.

ШЕВЧЕНКО ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри видавничої справи та редагування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Сфера наукових інтересів – сучасна українська література, сучасна публіцистика та есеїстика.

Основні публікації:

- Шевченко Т. М. Образ «своєї території» як концептуальний засіб вираження світобачення в есеїстиці Ю. Андруховича // Проблеми сучасного літературознавства. – 2011. – № 15. – С. 273-289.
- Шевченко Т. М. Літературно-критичний есей у творчості К. Москальця // Діалог: Медіа-студії. – 2011. – № 12. – С. 196-210.
- Шевченко Т. М. Публіцистичний проект «Інший формат»: жанрові особливості // Діалог. – 2012. - № 15. – С. 74-82.

-
- Шевченко Т. М. Образ сучасної української журналістики в публіцистиці Л. Івшиної // *Діалог*. – 2013. - № 16. – С. 310-316.
  - Шевченко Т. М. Образ автора в есеїстиці Степана Процюка (за матеріалами збірки «Канатоходці») // *Діалог: Медіа-студії*. – Одеса, 2007. – Вип. 7. – С. 289-298.
  - Шевченко Т. М. Образ Журналіста в збірці «Синдром програної війни» В. Павліва // *Культура народів Причорномор'я*. – 2007. – № 101. – С. 188-192.
  - Шевченко Т. М. Жанрові особливості збірки Соломії Павличко «Листи з Києва» // *Формування національних і загальнолюдських цінностей в українському суспільстві*. –Харків, 2006. – С. 78-86.